

Czesław Jaworski

Z prac Podkomisji Nadzwyczajnej

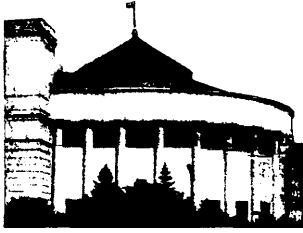
Palestra 38/12(444), 197-200

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Adwokatura na wokandzie Parlamentu

Z prac Podkomisji Nadzwyczajnej

Komisja Sprawiedliwości i Komisja Ustawodawcza Sejmu RP powołała Podkomisję Nadzwyczajną ds. rozpatrzenia projektów ustaw Prawo o adwokaturze i radcach prawnych w następującym składzie: Przewodniczący Podkomisji poseł Jerzy Jaskiernia oraz członkowie – posłowie: Aleksander Bentkowski, Krzysztof Kamiński, Janusz Niemcewicz, Kazimierz Pańtak, Mieczysław Piecka, Stanisław Rogowski, Anna Skowrońska-Łyczynska, Jan Szczepanik, Jacek Taylor.

2 listopada 1994 r., pod sprawnym przewodnictwem posła Jerzego Jaskierni, odbyło się posiedzenie Podkomisji Nadzwyczajnej. Na posiedzenie zostali zaproszeni przedstawiciele samorządu adwokackiego i radcowskiego, przedstawiciele resortów i instytucji centralnych. Ministra Sprawiedliwości reprezentował Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości dr Bohdan Zdziennicki. Naczelną Radę Adwokacką reprezentowali: prezes NRA adw. Maciej Bednarkiewicz, wiceprezes adw. Czesław Jaworski oraz adwokaci – Ryszard Kalisz, Aleksander Kiwerski, Andrzej Marcinkowski. Obecny był również dziekan Izby Płockiej adw. Andrzej Siemiński. Krajową Radę Radców Prawnych repre-

zentowali: prezes KRRP Jacek Żuławski, wiceprezes Anna Lubońska-Rutkiewicz oraz członkowie Andrzej Kalwas i Andrzej Popczyk.

Przewodniczący Podkomisji **Jerzy Jaskiernia** zaproponował, aby przedstawiciele obu samorządów, przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości oraz członkowie Podkomisji udzielili odpowiedzi na podstawowe pytanie, który z przekazanych Podkomisji projektów: druk sejmowy nr 289 (projekt ustawy uzgodniony z samorządem adwokackim i radcowskim), czy druk sejmowy nr 531 (tzw. projekt unifikacyjny) ma być w pracach Podkomisji projektem wiodącym. Prezes NRA **Maciej Bednarkiewicz** sprawę omawianych projektów ustaw przedstawił na tle zachodzących w Polsce przemian. Po roku 1989 powstało około półtora miliona nowych podmiotów gospodarczych. Większość z nich rozwija się, niektóre upadają, ale na ich miejsce powstają nowe. W dalszym ciągu istnieją potężne państwowe kolosy gospodarcze. Wszystkie te podmioty gospodarcze wymagały i wymagają prawidłowej obsługi prawnej. Jeszcze w roku 1988 wymyślono pewną koncepcję w postaci art. 24 Ustawy o działalności gospodarczej. Negatywne

skutki wprowadzenia w życie tej koncepcji są aż nadto widoczne. Do dnia dzisiejszego nie powołano wyspecjalizowanej struktury występującej w imieniu Skarbu Państwa. Wzrasta przestępczość, w tym liczba przestępstw skierowanych przeciwko obrotowi gospodarczemu. Na to wszystko nakłada się, przedłużający się, niedowład organizacyjny sądownictwa spowodowany między innymi zbyt małymi nakładami finansowymi na wymiar sprawiedliwości. W niewyobrażalnym tempie rośnie zapotrzebowanie ubożającego społeczeństwa na bezpłatną pomoc prawną, szczególnie w sprawach karnych (dochodzi do 84%). Tę pomoc świadczy przede wszystkim adwokatura. Gwarantowana ustawowo odpłatność ze strony Państwa jest raczej symboliczna. Taki stan nie może być dalej tolerowany, o ile wymiar sprawiedliwości, o ile pomoc prawna, ma spełniać zadania, do których jest powołana. Odrębny, skomplikowany temat – to świadczenie pomocy prawnej przez zagraniczne firmy prawnicze w Polsce. Powstawały one do roku 1991 na podstawie zezwolenia wydawanego przez prezesa Agencji Inwestycji Zagranicznych (materialną podstawę stanowił art. 24 Ustawy o działalności gospodarczej), a od roku 1991 przez Ministra Przekształceń Własnościowych na podstawie Ustawy o spółkach z udziałem zagranicznym. Do roku 1991 zagraniczne firmy powstawały bez jakiegokolwiek kontroli oraz bez opinii samorządów – adwokackiego i radcowskiego. Działalność części tych właśnie firm budzi poważne zastrzeżenia zarówno pod względem profesjonalnym, jak i przestrzegania elementarnych zasad deontologii zawodowej.

Następnie Prezes NRA omówił długą już historię projektów ustawodawczych

zmierzających do nowelizacji ustawy Prawo o adwokaturze i ustawy o radcach prawnych oraz działań podejmowanych przez oba samorzady w tym zakresie. Projekt ustawy zawarty w druku nr 531 nie był konsultowany z samorządem adwokackim, a przede wszystkim pozostaje w sprzeczności z art. 5 Konstytucji. Jest on kontynuacją projektu tzw. unifikacyjnego zgłoszonego w poprzedniej kadencji Sejmu. Przeciwko filozofii leżącej u podstaw obu tych projektów wypowiedział się zarówno Krajowy Zjazd Adwokatury w 1991 r., jak i wielokrotnie Naczelna Rada Adwokacka.

Odpowiadając wprost na pytanie Przewodniczącego Podkomisji Nadzwyczajnej Prezes NRA Maciej Bednarkiewicz stwierdził, że zdaniem Naczelnej Rady Adwokackiej wiodącym projektem w toku prac Podkomisji winien być projekt ustawy z druku nr 289, projekt uzgodniony w czasie bardzo długich negocjacji przez samorząd adwokacki i samorząd radcowski.

Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych, **Jacek Żuławski**, w sprawach ogólnych podzielił wypowiedziane przez Prezesa Macieja Bednarkiewicza uwagi i poglądy. Oświadczył, że Krajowa Rada Radców Prawnych traktuje projekt ustawy z druku nr 289 jako bazowy i wiodący. Niektóre sformułowania z projektu ustawy z druku nr 531 mogą być wykorzystane dla nowelizacji obu ustaw, o ile pozostawać będą w zgodności z duchem projektowanych zmian. Mogą być również wykorzystane materiały zgromadzone przy omawianiu projektu nowelizacji w poprzedniej kadencji Sejmu.

W toku prac Podkomisji Nadzwyczajnej Krajowa Rada Radców Prawnych będzie podtrzymywać stanowisko wyra-

zone w uchwale nr 389/III/94 zmierzające do zmiany art. 4 ust. 1 i 2 projektu ustawy o radcach prawnych poprzez nadanie mu formuły definicji negatywnej w ten sposób, że treść jego winna brzmieć: „wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej podmiotom gospodarczym i jednostkom organizacyjnym, a nadto osobom fizycznym we wszystkich sprawach z wyjątkiem spraw rodzinnych, opiekuńczych i obrony w sprawach karnych”. Krajowa Rada Radców Prawnych ustosunkowała się na piśmie do postulatów przedstawionych przez Ministra Sprawiedliwości co do przyszłościowego rozwiązania pomocy prawnej świadczonej na terytorium Państwa Polskiego oraz co do uprawnień nadzorczych tegoż Ministra. Stanowisko KRRP zostało przekazane do wiadomości Komisjom Sejmowym.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości dr **Bohdan Zdziennicki** podtrzymał stanowisko Rządu, jakie przedstawił w toku debaty sejmowej nad omawianymi projektami ustaw. Ograniczając nowelizację obu ustaw do niezbędnych, bieżących potrzeb należy myśleć o modelu świadczenia pomocy prawnej na miarę potrzeb XXI w. Wymagać to będzie korelacji wielu wewnętrznych przepisów z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej. Adwokaci i radcowie prawni winni stanowić część zawodów prawniczych. W ramach zawodów prawniczych należałoby dążyć do ich otwartości, zapewnić przepływ z zawodu do zawodu, przybliżyć zasady aplikacji i zdawanych egzaminów. Świadczenie pomocy prawnej nie powinno być traktowane jako prowadzenie działalności gospodarczej. Przepisy regulujące

świadczenie pomocy prawnej winny odróżniać dwie sfery – publiczną i korporacyjną. W sferze publicznej należy widzieć uprawnienia nadzorcze państwa. Sfera korporacyjna winna być zastrzeżona tylko dla samorządów zawodowych. Sprawą otwartą staje się sprawa specjalizacji. Na jakiej zasadzie należałoby oprzeć stosunki pomiędzy klientem a osobą świadczącą pomoc prawną? Czy stosunek zlecenia, czy stosunek powiernictwa? Domaga się rozwiązania kwestia obowiązkowego ubezpieczenia działalności zawodowej. Praca nad projektem ustawy z druku 289 powinna stanowić dobry punkt wyjścia do przedyskutowania i ewentualnego rozwiązania niektórych z poruszonych problemów.

Poseł **Aleksander Bentkowski** uważa, że złożył trzeci projekt, który może być traktowany jako poprawki do obu formalnie zgłoszonych projektów. Proponuje jasne kryterium podmiotowe różniące zawód adwokata od zawodu radcy prawnego. Tak długo, jak długo oba samorzady będą zgodnie popierały wspólny projekt z druku 289, nie widzi powodu, aby przedstawiać swój projekt w formie dopracowanego legislacyjnie kolejnego projektu. Uzgodnione stanowisko między obu samorządami traktuje zapis art. 4 zawarty w projekcie ustawy, a nie zapis w wersji w uchwale nr 389 KRRP.

Poseł **Krzysztof Kamiński** opowiada się za projektem z druku 289 jako projektem bazowym, łącznie z proponowanym zapisem art. 4 w postaci pozytywnego katalogu spraw objętych świadczeniem pomocy prawnej przez radców prawnych. Postuluje, aby Podkomisja wykorzystwała materiały zgromadzone w poprzedniej kadencji, co by bardzo

przyspieszyło opracowanie projektu ustawy.

Poseł **Janusz Niemcewicz** podtrzymał swoje stanowisko wyrażone w toku debaty sejmowej, tj. że projektem podstawowym i wiodącym winien być projekt z druku nr 289.

Poseł **Jacek Taylor** w pełni solidaryzując się z poglądem posła Niemcewicza mocno podkreślił, że interes wymiaru sprawiedliwości, a nie zasady wolnego rynku należy brać pod uwagę przy zmianie ustawy Prawo o adwokaturze i ustawy o radcach prawnych.

Poseł **Anna Skowrońska-Lyczyńska** również opowiada się za projektem z druku nr 289 jako projektem bazowym. Co do pomysłu posła Aleksandra Bentkowskiego trudno byłoby prowadzić jakąkolwiek merytoryczną dyskusję, skoro nie nadano mu odpowiedniego kształtu legislacyjnego.

Poseł **Mieczysław Piecka** traktuje projekt z druku nr 289 jako projekt wiodący. Mogą być również wykorzystane niektóre propozycje z druku nr 531. Nie kwestionując uprawnień samorządów zawodowych do obrony interesów osób w nich zrzeszonych uważa, że samorzady nie mogą decydować o interesie państwa w przypadku, gdy interesy te są sprzeczne.

Po przeprowadzonym głosowaniu poseł **Jerzy Jaskiernia** stwierdził, że **Podkomisja Nadzwyczajna jednogłośnie uznała, że projektem wiodącym będzie projekt z druku 289.**

Przewodniczący Podkomisji poinformował też zebranych, że do osób pełniących najważniejsze funkcje w państwie szereg firm i organizacji zagranicznych skierowało pisma, w których wyrażono zaniepokojenie co do przyszłości zagranicznych firm prawniczych w Polsce.

Wobec tego, że w pismach tych formułowany jest zarzut, iż zgłoszone projekty ustaw dotyczących adwokatów i radców prawnych są sprzeczne z Układem Europejskim, Podkomisja postanowiła zlecić Sejmowemu Biuru Studiów i Ekspertyz opracowanie odpowiedniej ekspertyzy w terminie dwóch miesięcy.

Ustalono, że oba samorzady w nieprzekraczalnym terminie do 31 stycznia 1994 r. przedstawią Podkomisji uzgodnione stanowisko oraz ewentualny protokół rozbieżności w sprawach spornych. W posiedzeniu Podkomisji nie wzięli udziału posłowie Kazimierz Pańtak i Jan Szczepański.

Sprawozdanie opracował
Czesław Jaworski